

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ
The Development of Integrated Learning Activities Following Sufficient
Economy Philosophy on Growing Chemical Free Vegetable

สุริยะ ลุนบง (Suriya Lunbong) *

สุนนชาติ เจริญศรี (Sumonchat Jaroenkoraburi) **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา อำเภอฟล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 คนโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 12 แผน แบบบันทึกประจำวันของผู้วิจัย แบบสังเกตการสอนของผู้ช่วยวิจัย แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจร และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายหน่วยการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ 70/70 โดยนักเรียนทั้งชั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.00 และนักเรียนจำนวนทั้งหมดได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนได้คะแนนคุณลักษณะตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์ 80/80 โดยพบว่านักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้นตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 (ท้ายวงจรที่ 1) นักเรียนเริ่มได้คะแนนคุณลักษณะผ่านเกณฑ์ 80/80

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Keywords: Integrated learning activities, Sufficient economy philosophy

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purpose of this research was to develop the Integrated Learning Activities following sufficient economy philosophy on “Growing Chemical Free Vegetable”. The target group consisted of 20 Grade 9 students, Phonphattanasuksa School, Phon district, Khonkaen, who studied during the second semester academic year 2011. Action Research was employed for this study. The research instruments were: 1) 12 integrated lesson plans; 2) daily report form; 3) behavior observation form; 4) interview schedule; 5) student’s desirable evaluation form; 6) research cycle test, and 7) learning achievement test.

The research found

1. The student achievement scores over the 70/70 without the class average was 78.00 percent of all students scored higher than 70 percent.
2. Pupils scored according to the criteria of sufficiency economy through 80/80 were found to increase student’s learning plan. The Plan 4 (end of cycle 1), marks the beginning student through the 80/80.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) จึงเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ใช้แนวทางดังกล่าวในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพด้วยวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ

ตามความเหมาะสม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงาน การจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน เป็นกลุ่มสาระที่สอนให้นักเรียนทำงานด้วยความรับผิดชอบ ยึดถือสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน และมีเจตคติที่ดีต่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยให้อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงด้วยการใช้หลักเหตุผลความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม (ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

นักเรียนโรงเรียนพลพัฒนศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร และมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีสอน พบว่า การสอนแบบบูรณาการจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ ด้วยการสอนแบบบูรณาการ เป็นการสอนที่นำความรู้ของสาขาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาสอนในเวลาเดียวกัน

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นองค์รวมของเนื้อหาและการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545) การเรียนแบบบูรณาการผู้เรียนต้องสร้างกระบวนการคิดอย่างเชื่อมโยงในสาระและประสบการณ์ที่ได้รับ ศึกษาค้นคว้าด้วยการปฏิบัติจริงจนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) เป็นความรู้ที่เกิดแบบยั่งยืน เนื่องจากการเรียนที่นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอด การสอนแบบบูรณาการอาจเกิดขึ้นได้ทั้งการบูรณาการระหว่างสาขาวิชาหรือการบูรณาการระหว่างสาขาวิชากับคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้กับผู้เรียน เช่น การบูรณาการระหว่างการเรียนรู้สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรกับคุณลักษณะด้านความพอเพียง เป็นต้น นอกจากนี้ การเรียนแบบบูรณาการยังทำให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ และเรียนด้วยความสนุกสนานเพราะได้เรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ (ศิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546)

เมื่อพิจารณาเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เป็นเนื้อหา

ที่สามารถนำมาบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยเน้นที่คุณลักษณะ 6 ด้าน คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรอบคอบ ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ 70/70 และมีคะแนนคุณลักษณะความพอเพียงผ่านเกณฑ์ 80/80

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 20 คน ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนพลพัฒน์ศึกษา อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น การดำเนินงานแบ่งเป็น 3 วงจร ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัยตามวงจรปฏิบัติการ PDCA

วงจรปฏิบัติการ	แผนการจัดการเรียนรู้	การเก็บรวบรวมข้อมูล
1	1-4	1. บันทึกประจำวันของผู้วิจัย 2. สังเกตพฤติกรรมการสอนโดยผู้ช่วยวิจัย
2	5-9	3. สัมภาษณ์นักเรียน 4. สังเกตคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน
3	10-12	5. ทดสอบท้ายแผน และทดสอบท้ายวงจร
-	-	ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) 3) การรวบรวมข้อมูล (Check) และ 4) การสะท้อนผล (Act) และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดผล

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 คุณลักษณะนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการบูรณาการ แบบสอดแทรก ในจังหวะเวลาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ด้วยการอธิบาย ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และมีกิจกรรม ที่ให้นักเรียนได้ฝึกคุณลักษณะนั้น ๆ โดยคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านนี้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนในขณะที่นักเรียน ปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

คุณลักษณะตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	เกณฑ์การประเมิน
1. ความพอประมาณ	ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เวลา และแรงงานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งส่วนตัวและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า
2. ความมีเหตุผล	มีเหตุผลประกอบการอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
3. มีภูมิคุ้มกัน	วางแผนการเรียนและการทำงานโดยใช้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร สารสนเทศที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัยและมีคุณภาพ
4. ความรอบคอบ	ตรวจสอบถูกต้อง ความเรียบร้อย ความครบถ้วน และจัดระบบงาน หรือกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ
5. ความรับผิดชอบ	ตั้งใจ พยายาม ในการปฏิบัติกิจกรรมงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ อย่างมีคุณภาพและส่งงานตรงเวลาที่กำหนด
6. มีความซื่อสัตย์สุจริต	ให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา และเป็นจริง จากการปฏิบัติกิจกรรม ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

ผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้

1. นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ 70/70 โดยนักเรียนทั้งชั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.00 และนักเรียนจำนวนทั้งหมดได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 70

2. นักเรียนได้คะแนนคุณลักษณะตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์ 80/80 โดย พบว่านักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้นตามแผนการจัดการ เรียนรู้ โดยในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 (ท้ายวงจรที่ 1) นักเรียนเริ่มได้คะแนนคุณลักษณะผ่านเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าร้อยละของคะแนนคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

วงจร ปฏิบัติการ	แผนการจัด การเรียนรู้	คะแนนผ่าน เกณฑ์	คะแนนเฉลี่ย		S.D.	นักเรียนผ่านเกณฑ์	
			คะแนน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
1	1	14	12.95	71.94	2.03	6	30.00
	2	14	13.50	75.00	2.56	10	50.00
	3	14	13.60	75.56	2.39	12	60.00
	4	14	15.45	85.83	2.44	16	80.00
2	5	14	15.80	87.78	2.04	16	80.00
	6	14	15.95	88.61	2.26	17	85.00
	7	14	16.00	88.89	2.00	18	90.00
	8	14	16.30	90.56	1.98	17	85.00
	9	14	17.55	97.00	0.69	20	100.00
3	10	14	17.40	96.67	0.82	20	100.00
	11	14	18.00	100.0	0.00	20	100.00
	12	14	17.95	99.72	0.22	20	100.00

การที่นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนคุณลักษณะตามปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เป็นผลมาจากการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นนำ ทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากเรียนรู้โดยให้สังเกตภาพและ/หรือของจริง ใช้คำถามที่เข้าใจง่าย ถามเรื่องที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียน ตรงประเด็น และตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม แบ่งนักเรียนแบบละความสามารภ จำนวน 4 คนต่อกลุ่ม กำหนดบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนให้ชัดเจน เลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เช่น ใบความรู้ วิดีทัศน์ อินเทอร์เน็ตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น มอบหมายให้นักเรียนสืบค้นและรวบรวมข้อมูล จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ขั้นสรุป ตัวแทนนักเรียนนำเสนอข้อมูลที่ศึกษา สมาชิกภายในห้องร่วมกันวิจารณ์ผลงาน ครูใช้แรงเสริมทางบวกด้วยการให้กำลังใจ ยกย่อง และชมเชยเมื่อนักเรียนทำงานได้ดี และสนับสนุนการนำความรู้ไปใช้กับสถานการณ์ใหม่หรือชีวิตจริงได้

ขั้นวัดผล มอบหมายให้นักเรียนเขียนรายงาน และสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อประเมินการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ และประเมินคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

การที่ผู้วิจัยพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้ผลตามที่ตั้งเกณฑ์ไว้เป็นเพราะปัจจัยต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเหมาะสมสำหรับใช้พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีลักษณะ ดังนี้

1.1 เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัย นักเรียน และผู้ร่วมวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลัก 3 E (Mills, 2003) ในการรวบรวมข้อมูล คือ 1) Experiencing ได้แก่ ข้อมูลทั้งหมดที่ผู้วิจัยใช้ทักษะในการสังเกตได้ เช่น สีหน้าของนักเรียนในเวลาที่ไม่วุ่นใจคำถาม เป็นต้น 2) Enquiring เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัย และ 3) Examining ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการสังเกตหรือการประเมินลักษณะของนักเรียน

1.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนของการสะท้อนผลที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงข้อที่ยังดำเนินการได้ไม่ประสบผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดในการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 เมื่อผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนไม่เข้าใจคำถามที่ผู้วิจัยใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อมา ผู้วิจัยจึงปรับคำถามโดยใช้คำที่นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้นในการถามเรื่องเดิม และปรับการยกตัวอย่างจากเรื่องทั่ว ๆ ไป เป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์มาก่อน หรือในกรณีที่นักเรียนทำงานยังไม่รอบคอบ ผู้วิจัยได้แจ้งให้นักเรียนทราบข้อที่ต้องปรับปรุง และนำเสนอตัวอย่างกลุ่มที่ทำได้ดีแล้ว พร้อมทั้งให้แรงเสริมทางบวกกับนักเรียน เช่น การชมเชย และการให้กำลังใจ เป็นต้น ผลจากการที่ครูปรับปรุงการสอนได้ตลอดเวลาจึงทำให้นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะเพิ่มขึ้นตามแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาที่นำมาบูรณาการกันได้จริง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของ เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ สามารถบูรณาการคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านได้อย่างกลมกลืน การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ห้องเรียน คือ การทำให้นักเรียนรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้นักเรียนมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้านให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และค่านิยม

ความเป็นไทย ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยใช้วิธี “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริสไว้ว่า แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้นและปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือห้องเรียน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่า เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบองค์รวมจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และนงเยาว์ ยินดีสุข, 2551)

3. ผู้วิจัยจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้หลักของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ นงเยาว์ ยินดีสุข (2551) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่าต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สร้างความรู้เอง เน้นการคิดระดับสูง เน้นการทำงานเป็นทีม เน้นการมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง เน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ 2) ผสมผสานเพื่อพัฒนาปัญญา 3) ผสมผสานความรู้ การปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรม และ 4) ใช้การปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้เอง มาเป็นแนวคิดในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ผลดี ควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1. เนื้อหาที่ใช้ในการสอนควรเป็นเนื้อหาที่นักเรียนสนใจและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนจะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปในชีวิตประจำวันได้

2. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้คำถามที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน จัดกลุ่มนักเรียนโดยคละ

ความสามารถ เลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ให้แรงเสริมทางบวก สนับสนุนให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงและ ใช้การประเมินตามสภาพจริง

3. การบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรเลือกบูรณาการเฉพาะคุณลักษณะที่สามารถ วัดและประเมินได้จริงในขณะทำการวิจัยนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระ เนื้อหาสาระ และระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแยกพัฒนาเป็นด้าน ๆ เช่น ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรอบคอบ ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น แบบโครงงาน แบบร่วมมือ เป็นต้น ตามความเหมาะสมของเนื้อหา วิทยุนักเรียนและสถานภาพสถานศึกษาและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และนางเยาว์ ยินดีสุข. (2551). **ทักษะ ๕ C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: ธนพร.

ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระทรวงศึกษาธิการ. (2550).

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: ทำเนียบรัฐบาล.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ (พ.ศ. 2550 - 2554)**. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). **21 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

Mills, G.E. (2003). **Action Research: A guide for the teacher researcher**. (2nd ed.). New York: Merrill Prentice Hall

Suter, W.N. (2006). **Introduction to educational research: A critical thinking approach**. London: Sage Publication.